

Erkenningsnummer P 802006

België-Belgique

P.B.

3190 Boortmeerbeek

2/3954

Alpaidis

Tijdschrift voor Heemkunde Folklore en Oudheidkunde

Nieuwsblad van de Hoegaardse Biergilde 'Die Edele Orde van den Moutstock'

Anno IL nr. 193 4/2013

driemaandelijks december, januari, februari 2013/2014

Afgiftekantoor 3190 Boortmeerbeek

Inhoud

-Editoriaal

-Afstamming van koning Boudewijn (1930-1993) van gravin Alpaidis van Hoegaarden

-De wereldoorlog van 1914-1918 te Hoegaarden en omliggende gemeenten (vervolg)

(M. Dodion en W. Pedjko)

-Lezing door François van der Jeught te Mechelen: Was Thomas Hazart (†Mechelen, 1610) wel de "Meester met de Davidster"?

-Bieractualiteit, waarom niet eens aandacht schenken aan 'bruin' bier? Publikatie van een geschiedenis van de bieren van Oudenaarde en omgeving

-Wie troebel kijkt... reactie op een commentaar over de Slag van 1013

(M. Dodion)

-Oplossing van de vragen bij de leerlingenbrochure over de slag van Hoegaarden

(M. Dodion en W. Pedjko)

Editoriaal

Met dit laatste nummer van onze negenenveertigste jaargang willen wij nog wat verder gaan met de slag van Hoegaarden van 1013, door te belichten wat wij rond 1980 in samenwerking met rijksarchief en Archief van het koninklijk paleis te Brussel hebben gepresteerd, namelijk een genealogie van gravin Alpaidis tot aan ons huidige koningshuis en parallel daarmee de afstamming van een aantal Hoegaardse families uit diezelfde Alpaidis en dus ook afstammend van Karel de Grote.

Daarnaast gaan we verder met bouwstenen aan te bieden voor de geschiedenis van de eerste wereldoorlog, die men al volop aan het herdenken is. Ook wij zullen een omvangrijk herdenkingsboek publiceren. Hopelijk vinden we daarvoor nog een aantal families die in die penibele tijd 'Hoegaardier' waren, en ons willen helpen met verhalen, fotomateriaal, erediploma's en onderscheidingen.

Dat de viering van de veldslag van 10 oktober 1013 een volksfeest - succes was, daar zal door niemand die erbij was worden aan getwijfeld. Dat wij als heemkring door onze publikaties in Alpaidis en door de leerlingenbrochure de slag historisch en maatschappelijk hebben geduid, is blijkbaar minder opgevallen. In dat verband willen wij toch reageren op een vrij denigrerend artikeltje in een historisch tijdschrift (dat verscheen amper een week na de 29ste september). Zie hiervoor verder in dit nummer.

Alleszins krijgen onze lezers de antwoorden op de vragen uit de leerlingenbrochure. Deze antwoorden kunnen ook opgehaald worden in de Tuinen, bij Caroline.

En dat ook het bruine bier zijn geschiedenis heeft wordt overvloedig en knap beschreven in een geschiedenis van het brouwen van bruin bier te Oudenaarde en omgeving sinds de 13de eeuw. Dat zuiver en mineraalrijk bronwater een eerste en noodzakelijke basisvereiste is, dat weten wij te Hoegaarden maar al te best. Dat de kwaliteit van bodem en graanselectie een rol speelt, de hop trouwens ook, wisten alle Hoegaardse brouwers. Het vakmanschap is dan de laatste kwaliteit die van al die uitgelezen ingrediënten van Hoegaarden de hoofdstad van het 'witbier' heeft gemaakt.

Wij hebben op het einde van het jaar nog 'n wens, die van alle heemkringen:

***Abonneer of vernieuw het abonnement voor 12.5 euro/jaar!
doe nog beter en neem ook een abonnement op Familieschoon Voor 20 euro/jaar krijg je
onze twee tijdschriften, die mekaar trouwens aanvullen***

Om onze Alpaidis te kunnen laten verschijnen is er hulp nodig van mensen die zich vrijwillig inzetten voor bewaren en bekendmaken van het erfgoed

Maar we hebben ook lezers nodig: jongeren en ouderen, die een duidelijk signaal uitsturen door ons te lezen, te reageren, én door zich te abonneren.

Afstamming van koning Boudewijn (1930-1993) van gravin Alpaidis van Hoegaarden

Alpaidis, gravin van Hoegaarden

x Godfried I, heer van Rumigny (+ 964), onder hertog Neder Lotharingen (959)

Arnold I, heer van Rumigny en Florennes (+ 1010)

x Ermentrude van Ardennen

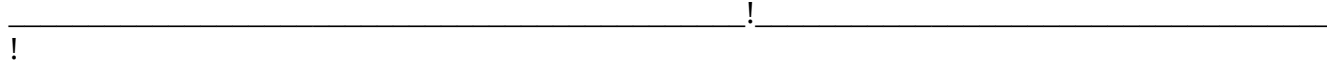
Godfried III, heer van Rumigny en Florennes (+ ca. 1050)

Versloeg Lambert van Leuven in 1015 te Florennes

x Gisela

Godfried IV, heer van Rumigny en Florennes (+ 1079)

x Edwige van Roucy

Nicolas I, heer van Rumigny (+ 1070)

Ermengarde (+ ca. 1080)

x Gothelo, heer van Montaigu (+ 1064)

Nicolas II, heer van Rumigny (+ ca. 1153)

Nam deel aan de 2e kruistocht (1147)

x Alix van Henegouwen (+ ca. 1150)

Dochter

x Thomas I, heer van Coucy, Marle,

La Fère, Vervins, graaf van Amiens...

Nicolas III (ca. 1115-1175), heer van Rumigny, Florennes en Chièvres

Vergezelde zijn vader op de 2e kruistocht

x Eva, vrouwe van Chièvres

Enguerrand II, heer van Coucy, Marle,

Vervins en La Fère

x Agnes van Beaugency

Julienne van Rumigny (1171-1211)

x Renaud van Rosoy, heer van Beauvergnies en Chaûmont

Raoul (+ 1191), heer van Coucy, Marle,

en Vervins, x Agnes van Henegouwen

Alix Van Rosoy (+ ca. 1197)

x Wauthier van Dendermonde, voogd van Sint-Baafs

Yolande (+ 1222)

x 1184 Robert II, graaf van Dreux en

Le Perche, heer van Braine (+ 1218)

Machteld van Dendermonde, voogdes van Sint-Baafs
x 1203 Willem II, hertog van Béthune, Richebourg en Waasten

Robert VII, heer van Béthune en Dendermonde
x Isabelle van Morialmé, dame van Belle en Belloeuil

Mahaut van Béthune (+ 1263), vrouwe van Béthune en Dendermonde
Voogdes van Atrecht
X 1246 Gwijde van Dampierre (ca. 1226-1305), graaf van Vlaanderen

Robert III (+ 1233), graaf van Dreux en
Le Perche, baron van Braine (+ 1233)
x Eleonore, vrouwe van Valery

Yolande van Dreux (+ 1255)
x Hugues IV, hertog van Boergondië
(+ 1272)

Alix van Boergondië (+ 1273)
Hendrik III (ca. 1231-1261)
hertog van Brabant en Lotharingen

Margareta van Vlaanderen (1251-1285)

x Jan I (1250-1294)

Hertog van Brabant, Limburg en Lotharingen

Maria van Brabant (+ 1321) x 1274
Filips III (1245-85), kon. Van Frankrijk

Jan III (ca. 1276-1312)

Jan van Meeuwe

Louis, graaf van Evreux

Jehan van Brabant (1)
Heer van Perwez, bastaard van Jan II

(2)

Philippe (+ 1349)
x 1328 Johanna van Navarra
Werd koning van Navarra in 1328

(1) *Waaruit Hoegaardse families die we in volgend nummer bespreken*

Karel II (1349-1387)
Koning van Navarra

Karel III (1387-1425)

(2) *Waaruit andere Hoegaardse families die we in volgend nummer bespreken*

Bianca van Navarra
x Jan II (1425-1479), kon. v. Navarra

Eleonora, koningin van Navarra (1479)
x Gaston IV van Foix (1436-1472)

Gaston van Foix, prins van Viaene
x 1461 Madeleine van Frankrijk (1443-86)

Catherine van Foix en Navarra
x Jean d'Albret (1483-1517)

Henri I d'Albret (1517-55), k. v. Navarra
x Marguerite van Angoulême (1492-1549)

Jeanne III d'Albret (1555-1572), k. v. Nav.
x Antoine van Bourbon (1518-1562)

Hendrik IV (1553-1610), k; v. Navarra
xx Maria de Medicis (1573-1642)

Lodewijk XIII (1601-1643), k. v. Frankrijk
x Anna van Oostenrijk

! !
Lodewijk XIV (1638-1715), kon. v. Frankrijk
x Maria Theresia, infante van Oostenrijk

! !
Filips I (1640), hertog Anjou en Orléans
xx Charlotte, paltsprinses van Beieren

Lodewijk (1661-1711), 'Le Grand Dauphin'
x Maria van Beieren

Filips II (1674-1723), regent
x Françoise Marie, dochter Lodewijk XIV

! !
Lodewijk v. Boergondië(1682-1712)
x Marie Adelaïde van Savoye

! !
Filips V van Spanje (1683-1746)
x Elisabeth Farnèse van Parma

Lodewijk v. Orléans en Chartres (1703-52)
x Augusta Marie van Bade (1704-26)

Lodewijk XV (1710-74), koning van Frankrijk
x 1725 Marie Charlotte Lescinska

Marie Louise Elisabeth (1727-59) x Don Filips (1720-65)
van Frankrijk hertog van Parma

Marie Louise Thérèse van Bourbon-Parma x 1765 Carlos IV (1748-1819)
koning van Spanje

Charlotta
x Juan IV, koning v. Portugal

Michel I (+ 1866), k. v. Portugal
x Adelaïde van Löwenstein

Marie José, infante van Portugal
x Karl Theodor v. Beieren (1839-1909)

Elisabeth (1876-1968)

x Albert I (1875-1934)
!
Leopold III (1901-1983)
x 1926 Astrid van Zweden (1905-1935)

Boudewijn I (1930-1993)
Koning 1950/1951

Lodewijk Filips van Orléans (1725-85)
x Louise Henriette van Conti (1726-59)

Louis Philippe I (1747-1793)
x Louise Adelaïde van Bourbon

Louis Philippe II (1773-1850)
koning van Frankrijk
x Marie Amelie v. Bourbon-Sicilië
!
Louise Marie (1812-1850)
x 1832 Leopold I (1790-1865)

Filips (1837-1905)
x Maria van Hohenzollern-Sigmarigen

In 1981 schonk het Museum 't Nieuwhuys een perkament met deze afstamming van de vorst uit gravin Alpaidis; tijdens de tentoonstelling 'Wij; koning der Belgen' gehouden op het koninklijk paleis ter gelegenheid van 150 jaar dynastie (van 22.07. tot 30.09.1981), werd het perkament in een speciale stand geplaatst en vermeld in de gelijknamige publicatie die tegelijk met deze tentoonstelling verscheen.

Dit boek 'Wij, Koning der Belgen', Uitgave Gemeentekrediet, Brussel, 1981, 334 p., was bedoeld als inleiding en catalogus bij de tentoonstelling; Het museum 't Nieuwhuys staat vermeld bij de instellingen, verenigingen en personen die hun medewerking verleenden; In de beschrijvende inventaris van de 887 tentoongestelde voorwerpen, documenten en werken, komt op nr. 883 ons stamboomfragment:

'Van Alpaidis tot Koning Boudewijn'

Een gedeelte van de stamboom van Koning Boudewijn, die namelijk afstamt vn Alpaidis van Hoegaarden en Godfried, graaf van Henegouwen en Hertog van Neder-Lotharingen in de Xe eeuw.

Tekening (1980), door P. Ringoot, inkt op perkament 94 x 70 cm. (Museum van Hoegaarden)'¹

Op 9 mei 1981 had in 't Nieuwhuys museum de vooropening plaats van de tentoonstelling '150 j. Wonderbare Belgische Dynastie' in aanwezigheid van de heer Herman Liebaers, Grootmaarschalk; bij deze gelegenheid werd het stam

¹ Alpaidis, 1981, aflevering 3, Kultuurkrant en Alpaidis, 1990, nr; 100

Alpaidis, 49ste jaargang (2013/2014), nr. 193

De wereldoorlog van 1914-1918 te Hoegaarden en omliggende gemeenten

De patriottische reflex was bij het uitbreken van de oorlog groot. Een van de gevolgen was dat een aantal jongeren én ook oudere mannen zich aandienden als vrijwilliger. Een lijst van Hoegaardse vrijwilligers, waarvan wij hopen dat aandachtige lezers ze misschien nog kunnen aanvullen, volgt hieronder

Lijst van de Hoegaardse vrijwilligers 1914-1918

- 1 Celis Joseph, zoon van Theophile
- 2 De Broeck Marcel, scheutist, brancardier, zoon van Adolf
- 3 Giroulle Alexander, zoon van Hubert
- 4 Godin, luitenant, zoon van NN en Lodewijckx
- 5 Grolaux René, zoon van Telesphore (Tiensestraat)
- 6 Haubourdin Ferdinand
- 7 Lochie Simon (van Nerm)
- 8 Lodewijckx Albert, zoon van Emile
- 9 Lodewijckx Henri, zoon van Emile
- 10 Rosier Emile, zoon van Henri en Emilienne Christiaens
- 11 Rosier Karel, zoon van Henri en Emilienne Christiaens
- 12 Stockmans Georges
- 13 Taverniers Karel
- 14 Vander Velpen Emile, zoon van Edouard (?)
- 15 Van Osmael Arthur
- 16 Willemaers (wonend in de wijk Egypte)

Wij hopen dat onze lezers deze lijst aandachtig lezen en mogelijks kunnen aanvullen met nog andere namen van vrijwilligers;

Heel wat van deze vrijwilligers zijn onderling verwant! Wegens plaatsgebrek gaan we daar over door in *Familieschoon*, dat tegelijkertijd verschijnt met dit nummer van *Alpaidis*

Wanneer we de verslagen bestuderen die de pastoors van de verschillende parochies hebben ingestuurd, op vraag van de bisschoppen, dan krijgen we niet alleen een beeld van wat er in onze parochie is gebeurd, maar krijgen we ook een kijk op wat er zich heeft afgespeeld in de buurgemeenten van Hoegaarden, Meldert en Outgaarden. En ook al had het bisdom een standaardvragenlijst opgesteld, toch kunnen we een aantal verschillen qua interpretatie vaststellen door de verschillende pastoors. Tenslotte waren de pastoors en de medeopstellers van het relaas der gebeurtenissen allemaal verschillende persoonlijkheden, die elk hun eigen accent legden en hun eigen gevoeligheden lieten spelen bij de redactie van hun werkstuk. Daarom geven wij een aantal kenmerkende passages uit die verslagen, opgesteld door de naburige parochies.²

De parochie Overlaar, bij monde van pastoor A. Van Rompaey stelde volgend verslag op:

² Voor een aantal parochies zijn er geen verslagen binnengekomen op het aartsbisdom; zo beschikken wij niet over een verslag van de gebeurtenissen te Oorbeek bijvoorbeeld, noch Zétrud-Lumay.

Den 18e augustus 1914 is het Duitse leger hier ingevallen. Daar de Belgische troepen, bewust van de overmacht der Duitsers, tijds zijn verplaatst geweest, is er op deze parochie weinig strijd geleverd geworden.

Op het gehucht Rommersom nochtans, heeft het Duitse leger twee huizen in brand gestoken, waarvan de bewoners gevlucht waren, onder voorwendsel dat de burgers op hen hadden gevuurd; ten onrechte nochtans, uit een naburig huis hadden enige Belgische soldaten op de Duitsers geschoten; twee der Belgen zijn gesneuveld welke op het grondgebied der naburige parochie Hoegaarden begraven liggen. Men kent het getal gesneuvelde of gekwetste Duitsers niet daar deze door hun leger zijn meegevoerd.

Tegen den avond, slechts enige meters van de parochie kerk, zijn er verscheidenen obus ontploft zonder nochtans schade aan te brengen daar zij in de velden zijn gevallen. Die vreselijke ontploffing heeft de inwoners de vlucht doen nemen; doch, daar de pastoor hen niet volgde zijn zij weinig daarna teruggekeerd; zo vertellen zij zelf.

Den 19 augustus om 5 ure 's morgens heeft de pastoor der parochie de laatste Sacramenten aan een gewonde Belgische soldaat toegediend. Deze is met de ambulance naar het gasthuis van Tienen gevoerd. Hersteld zijnde is hij door de Duitse overheid als krijgsgevangenen naar Duitsland weggevoerd.

Dien zelve morgen zijn er nog twee Belgische soldaten door de Duitse gedood geworden, welke door de inwoners der parochie op dezes grondgebied begraven zijn. Naar alle waarschijnlijkheid zullen hun overblijfsels naar het kerkhof der parochie vervoerd worden. Gelijk elders zijn er ook *onplichtig* boeten betaald geweest.

Er zijn 18 jongens onder de wapens geroepen geweest. Er is niemand gesneuveld; drij zijn er verminkt.

Aangezien bij de ontruiming weinige troepen door de parochie zijn gegaan is er desaangaande niets belangrijks te melden

Vier vrijwilligers der parochie zijn bij het Belgisch leger ingelijfd.

De kerkelijke diensten werden beter bijgewoond, bijzonder 's avonds in het aanbidden van het Allerheiligste Sacrament.

De 19^e augustus was heel ons leger geweken in de richting van Leuven. Nadat de vijand de bruggen der Geeth hersteld had, door onze troepen opgeblazen, is een ontzaglijk leger door de parochie getrokken; alleenlijk die huizen geplunderd waarvan de inwoners op de vlucht waren. Vier inwoners zijn op die dag door de vijand medegenomen, doch tegen den middag wedergekeerd.

De diensten in de kerk hebben van het begin der bezetting regelmatig kunnen plaats grijpen. Gedurende de eerste maanden der bezetting wierden de goddelijke diensten beter bijgewoond en meer gecommuniceerd, doch later merklijk verminderd.

De goede zeden hebben den laatste tijd van den oorlog ook afgenomen.

Een jongeling van 20 jaar is in de algemene opeising naar Duitsland gevoerd geweest. Daar hij de oudste van 9 kinderen was, zijn er maatregelen genomen geweest om hem terug te krijgen, doch tevergeefs. Na veel geleden te hebben is hij toch eindelijk teruggekeerd.

Het verslag ingeleverd door de parochie Bost.

Op 1 augustus 1914 eiste het Belgisch Gouvernement in onze gemeente meer dan honderd hoornbeesten op, die naar Luik moesten vervoerd worden.

Dit verlies was zeer gevoelig voor de landbouwers die hier in klein getal zijn. Immers de bevolking bestaat meestal uit werklieden en zij die *koeibeesten* hebben, die huren ze.

Ik geloof niet dat er 100 aan de landbouwers toehoren.

Den 4^e oogst en 2 volgende dagen kantonneerden hier Belgische linietroepen o.a. het 33^e dat

van Oostende tot Tienen de reis per spoor had gedaan, en zo te voet voortzette in de richting van Luik. Een nog al groot getal soldaten naderden tot de H. Sacramenten.

Op ... (*dag niet ingevuld*) oogst hebben de kanonniërs den steenweg bezet van Bost tot Goetsenhoven. Edoch de vijand verscheen niet, en tegen den avond trokken zij naar Oorbeek.

Op den 13 oogst of daaromtrent deed men de bruggen springen over de Grote Gete.

Aanhoudend ziet men Duitse vliegers de lucht doorkruisen. Soms worden deze met geschut begroet, doch maar een enkele werd neergehaald.

Op 16 oogst om 5 uur en half 's morgens verschijnen de eerste ulanen ten getale van elf. De Belgische soldaten beschieten ze en doodden een peerd. In den dag wordt die ruiter gevangen. In den namiddag doorkruisen de overige het veld tussen Bost, Outgaarden en Goetsenhoven. Belgische linesoldaten achtervolgen ze, doch de ruiters ontsnappen gemakkelijk.

Op 18 oogst rond 14 uur begint de grote aanval der 2^e verdedigingslijn. Het kanon der Belgen buldert te Hauthem en omstreken. Weldra staat Hakendover in brand. Rond 17 uur komt de vijand ook Hoegaarden binnen, waar hevig gevochten wordt. Buiten alle verwachting blijft Bost gespaard. Men vecht in alle richtingen.

Rond 18 uur is de vijand in Tienen. Een afdeling Duitsers komt op den uithoek van Bost nabij de stad, en wij lijden niet anders dan door *kogelgeschot* dat enkel een zestal huizen heeft beschadigd. geen enkele Belg werd op ons grondgebied gedood.

De vijand doorzocht enige huizen, naar Belgische vluchtelingen, doch vonden er geen. Zij deden niemand kwaad. 's Avonds en den ganse volgende dag is de lucht schier niet in te ademen om reden der menigvuldige branden.

Op woensdag 19 oogst begon de doortrek van 7 uur dertig en duurde tot 11 uur dertig. Van tijd tot tijd nam een afdeling hier rust. Dan vielen zij in de huizen. Op weinige stonden waren de schapraaien en kelders ledig. Eetwaar, vlees, brood, enz. bier, tabak, alles verdween; het werd of dadelijk opgegeten of meegenomen. Die later aankwamen deden grote bedreigingen onder huiszoeking enz. doch zagen dat alles rechtzinnig was.

Baldadigheden zijn hier niet geschied. De troepen die hier voorbijkwamen moesten over ee. Toen iemand hun had doen opmerken dat de weg korter was over Goetsenhoven en Outgaarden bleef Bost van verdere inval verlost. Alleen hebben wij nog het bezoek gehad van kleine troepen die de voorraadtreinen bewaakten.

De volgende dagen begonnen de opeisingen. Vijf paarden en drie wagens werden meegenomen tegen aflevering van ene oorlogszone. Later moest de gemeente nog haver, hooi, strooi, aardappelen leveren. Van de tweede levering van hardgraan zag men af, op het bewijs dat er reeds gebrek was aan eten. Op 16 september werden de pastoor, burgemeester en secretaris aangehouden onder beschuldiging dat er licht gezien was op den kerktoren.

Ten stadhuize van Tienen zagen zij of vonden zij den burgemeester van Bunsbeek, de pastoors en burgemeesters van Hauthem, Hoeleden, Glabbeek, Kapellen enz. Ten 6 ure 's avonds werden allen vrijgelaten. 't Was enkel hun doel geweest schrik aan te jagen, en de verordening te onderlijnen die dezelfde dag werd afgekondigd van ten 8 ure alle licht uit te doven.

Op het stadhuis kreeg de pastoor van Bost, wat stompen tegen, slagen en verwijten; 't was eerder vreemd dan pijnlijk.

Op 30 september kwam een troep van 50 man huiszoeking doen naar wapens, kaarten, kleedsel van soldaten, enz. In pastorie en kerk werd de kleinste hoek doorsnuffeld alsmede de hof der pastorie. Dien dag namen zij mede al de wapens die op bevel der gemeenteoverheid, in het gemeentehuis gebracht waren.

Enige dagen daarna kwam een locomotief met drie ledige goederenwagens; al wat bruikbaar was in de statie van Lummen, Hoegaarden en Bost

werd opgeladen en weggevoerd, alsmede enkele ledige Belgische wagons. De telefoondraad werd toen afgedaan; maar in meert heeft men er nieuwen aangehangen, toen men besloten had

de bruggen te herstellen en de lijn opnieuw te gebruiken. De oude signalen werden ondertussen veranderd en naar Duitse wijze ingericht.

Op 10 december kwamen hier van het front een troep ruiters (van het 34e huzaren? zo men denkt). Hun peerden werden op stal gezet, het vee moest er uit, zelfs als de stallen groot genoeg waren. Een officier gaf een vrouw die niet rap genoeg scheen, enige slagen van de zweep, alsook aan een *gebrekkelijke* stalknecht. Dien dag werd er in veel huizen gestolen; hier geld, elders vlees, elders haver, enz.

In de pastorie logeerden 7 officiers. Een officier wilde den pastoor dwingen een bed te geven aan elk der 7 officieren,

met voor elk schoon lijnwaad en voldoende deksel. Bij de opmerking dat zulks onmogelijk was riep hij 'het moet, ga ontlennen'. Om dit volk deftiger te ontvangen ging de pastoor ontlennen wat hem ontbrak aan linnen en ander tafelgerief. 's Morgens trokken zij op, en hadden meegenomen een deel van gemeld linnen tafel- en keukengerief, wijn, enz.

Om den huisbaas te belonen voor de drie maaltijden, logement enz. enz. hadden zij toch een kleine attentie; Zij hadden een gans en een eend medegebracht. Toen het banket ten einde liep, kwam de ordonnans plechtig bij den pastoor, met de beste groeten van de kapitein en zette voor hem een schotel met den nek der eend: *'ceci est pour monsieur?'*

Op 20 januari 1915: een der vrouwen die met de D(uiters) heulen, heeft hun doen weten dat er in de hoof der gebroeders Huens wapens liggen. Daarop komen 10 soldaten het huis doorsnuffelen, twee dagen lang. Voorlopig werden de eigenaars meegenomen. Toen het bleek dat de aantijging vals was, werden de mensen losgelaten, doch zonder verontschuldiging.

van dag tot dag wordt de nood nijpender. vanaf februari is de oogst verslonden, en in de stad is geen brood meer te bekomen. Amerikaans meel komt er wel aan, doch in onvoldoende hoeveelheid. En waarmede het betalen? Het verlies aan daghuur mag geschat worden op ongeveer duizend frank per dag, hetgeen voor de 8 eerste maanden een verlies daarstelt van twee honderd duizend frank.

Goetsenhoven

De Duitsers vertoonden zich hier voor de eerste maal den zesden augustus rond 6 uren in den namiddag. Zij waren ongeveer vijf en twintig in getal doch slechts acht konden terugkeren daar er 17 door de Belgische troepen werden afgeschoten. Den zelfden avond werd er nog 1 krijgsgevangen binnengebracht en den zevenden in de voormiddag nog 3 andere. De volgende dagen naderden nu en dan nog Duitse patrouilles het dorp, doch zohaast zij de Belgische troepen zagen kozen zij het hazenpad.

Den 18 vielen zij voorgoed het dorp binnen, en hun doortocht alhier duurde bijna drij volle dagen en nachten. Den 18 rond 6 1/2 vielen ongeveer 50 de pastorie binnen, beukten de ijzeren grille open en kapten de voordeur der pastorie met bijlen vaneen.

Aanstonds moeten zij de pastorie van onder tot boven afzoeken of er geen Belgische soldaten verscholen waren. Doch terwijl ik met vijf officiers, boven was, vernieuwden de beneden gebleven soldaten hun onderzoek in den kelder en bij gebrek aan Belgische soldaten namen zij ongeveer honderdvijftig à tweehonderd flessen wijn, alsook vlees enz. krijgsgevangen. Dien nacht was ik gijzelaar, en gans de pastorie, binnen en buiten was door 50 Duitsers bezet, en het was hun streng opgelegd mij neer te schieten zoo ik zou buiten komen of zelf maar een venster zou openen.

Nog 4 andere nachten was ik gijzelaar en door Duitse soldaten bewaakt, zelfs de twee nachten, volgende op de verwoesting van Leuven, had ik vier soldaten aan mijne slaapkamer waarvan de deur moest open blijven, want mijne bewakers moesten kunnen zien wat ik deed. Deze Duitsers waarvan de officieren zich hier op de pastorie als echte beren gedragen, kwamen van Leuven daags na de verwoesting dier stad en stoeften op hun heldendaden te Leuven, want

zegden zij daar hebben wij schoon werk verricht, vele burgers doodgeschoten en bijna gans de stad afgebrand.

In 't dorp heeft men het volk niet veel mishandeld. In een boerderij waar zij 's nachts invielen, sloten zij al de huisgenoten op in een kamer en zegden hun dat zij 's morgens of wel voor den kop zouden geschoten ofwel levend zouden verbrand worden, zij wisten nog niet goed wat. Doch dit was enkel om schrik aan te jagen en om meer op hun gemak te kunnen plunderen. ook hebben zij die boerderij gans doorzocht, en hebben geld, boter, vlees en al wat hun beviel meegenomen. Stelen is in het Duits leger streng verboden en wordt ook ten strengste gestraft, zoo tenminste verzekerde mij een Duitse officier, maar wanneer ik hem zegde wat men mij, en de inwoners van 't dorp ontnomen had, hoe men een villa in 't dorp gelegen, gans geplunderd en verwoest had, scheen hij het maar niet te kunnen verstaan en wist niet wat antwoorden. Men heeft hier 27 peerden medegenomen die zeker op zijn minste, het ene voor het andere 1.500 frank moeten geschat worden, dus een warde van 40 tot 50.000 frank, zonder te spreken van de *hoornbeesten en verkens* die men in groot getal uit de stallen genomen heeft, van graan, aardappelen enz. die zij hebben gestolen, en van de andere schade die zij hebben toegebracht en met wier schatting men nu nog bezig is.

In een woord van Goetsenhoven kunnen de Duitsers spreken zoals sommige met Pasen biechten: ***'te Goetsenhovens hebben wij alles gedaan uitgenomen moorden en branden'***.

Een deel van het 3e linieregiment werd den 3e augustus ingekwartierd en vervoegd door een batterij artillerie. Reeds den zesden augustus tegen den avond, verscheen er een Duitse patrouille van ongeveer 25 ulanen waarvan er 1 krijgsgevangen en andere gedood werden. ook den 7e werden er nog 2 krijgsgevangen gemaakt. Dien dag stond het dorp in rep en roer door de aankomst van een afdeling Belgische brancardiers, alhier gezonden omdat men een aanval vreesde van de Duitsers die niet ver van hier lagen. Het ene order van de staf volgde het andere, tegen de middag kreeg de kolonel het orde weerstand te bieden tot den laatsten man, doch een uur daarna was er beter nieuws, de Duitsers hadden een andere richting genomen, en voor dien dag was alle gevaar voorbij, en men was er met den schrik vanaf. Het was slechts den 18 augustus dat de Duitsers rond 3 uren hun inval deden in het dorp, doch daar de Belgische troepen den 16 het dorp verlaten hadden, ondervonden zij geen tegenstand. Van dinsdag 18 tot vrijdag 21 in den namiddag was het een aanhoudende en aanhoudende doortocht van den vijand, die zich langs hier naar Geldenaken en Leuven begaf. Den 18e tegen den avond, moest ik voor den majoor verschijnen, die zijnen intrek genomen had in het klooster der Grauwzusters. Met veel geweld en geraas deelde hij mij mede dat een deel zijner troepen te Geldenaken ou vernachten, dat de pastoor en burgemeester gijzelaars waren, die bij 't minst dat er zou miskomen, aan de troepen, peerden of wagens, voor den kop ouden geschoten worden. Daarop werd het mij toegestaan terug naar de pastorij te gaan. Doch onderweg hoorde ik in den hof der pastorij een hels geraas en getier, en naderbij gekomen zag ik er vijftig à zestig Duitsers, die op de pastorij zouden vernachten, en er alles gesloten vindende, bezig waren met hun bijlen de deur van een te kappen. Binnen gekomen moesten zij de ganse pastorij afzoeken, of er geen Belgische soldaten verbleven. in de kelder hebben zij ongeveer 220 flessen wijn en ook het vlees buitgemaakt. In 't dorp namen zij, behalve wijn en eetwaren, hoornbeesten en peerden. Voor 't overige verliep alles nog al tamelijk, zij hebben noch gebrand noch gemoord.

Den dag na de verwoesting van Leuven verbleven er drie dagen van die woestelingen te Goetsenhoven. Nu en dan werden enige troepen ingekwartierd, doch nooit voor langen tijd, tenzij in 1917. Dan kwam den 20e februari een deel van het verslagen leger uit Roemenië en verbleef er tot einde juni.

Gelijk op vele plaatsen waren die soldaten na enige dagen als van den huize, hetgeen dikwijls aanleiding gaf tot vele misbruiken vooral onder zedelijk oogpunt.

den 11 november 1916 moest de mannelijke bevolking naar de *slavenmarkt* te Tienen. 17

werden gepakt, 6 heeft men kunnen vrij krijgen en 11 werden naar Duitsland gevoerd. De een na de andere kwam na enige tijd terug, zodat er in 't begin van 1918 nog 2 weg waren. Ook deze twee kwamen terug maar werden na enige tijd opgeroepen om terug te keren naar Duitsland, omdat zij volgens het eggen der Duitsers getekend hadden om voor hun te werken. De jongens loochenden dit, doch het werd bewezen, en om vrij te blijven, hielden zij zich verstoken,, doch de Duitsers namen eenvoudig zes voorname ingezetenen van 't dorp, voerden ze gevangen naar de gendarmerie van Tienen, waar zij een week zouden blijven om dan vervangen te worden door zes anderen en dit zolang de twee jongens niet in hun handen zouden zijn. Ook was er spraak *een groote boet* aan de gemeente op te leggen. Den zesden dag gaven de jongens zich gevangen, werden naar Duitsland gevoerd vanwaar zij na drie maanden vrij terugkeerden. Bij 't begin van den oorlog werden 29 jongelingen opgeroepen, één bood zich vrijwillig aan. Een enkele is gesneuveld den 18 augustus 1914, een tweede is als krijgsgevangen overleden den 7 december 1919.

Onder godsdienstig en zedelijk oogpunt heeft de oorlog hier niet dan kwaad gesticht. In 't begin ging alles goed. De schrik bracht de bevolking nader bij God, de Goddelijke diensten werden beter bijgewoond, men naderde *dikwijler* tot de H. Tafel, maar na enigen tijd verlapte het, de oorlog duurde te lang. Bij sommigen was het gebrek van, klederen en schoenen een voorwendsel tot het verzuimen der mis gelijk de duurte van het leven het getal geboorten deed verminderen. Anderen zwommen in het geld, dat zij maar al te dikwijls misbruikten om zich te verbeesten met te Tienen en op andere plaatsen de slechte huizen af te lopen. Dan ook de naastenliefde die er vroeger al niet te veel bestond vindt men om zoo te zeggen nog bij naam, gedurende den oorlog bekommerde, in 't algemeen genomen, elkeen zich met zijn eigen zelven en was onverschillig aan het gebrek of de ellende van zijnen evennaaste, en dit vooral tussen de boerenbevolking. Ongetwijfeld zijn er hier die zich voortreffelijk gedragen hebben, doch ongelukkiglijk, gelijk overal, heeft men er aangetroffen, die om wat minder te moeten leveren, en dus meer aan *grooten prijs* te kunnen verkopen, liever de Duitsers binnenriepen en ze alles *opstompten*, dan mensen der parochie die hun met het geld in de hand iets kwamen vragen te helpen.

Kumtich.

Van 3 tot 18 oogst verblijf der Belgische soldaten in onze parochie. Vele jongens komen in onze kerk te biechten. Schoon en troostend gedrag voor geestelijken en parochianen.

Den 5e oogst wordt bij de zusters het Rood Kruis opgericht. Een dertigtal leden geven hen aan. Den 7e oogst brengt Zijne Majesteit Koning Albert een bezoek aan zijne dappere soldaten en wordt door de troepen geestdriftig ontvangen.

Den 16e oogst wordt te Oorbeek een Duitse spion aangehouden, naar Kumtich gebracht voor de generale Staf, zijne papieren onderzocht en te licht bevonden. Katholiek van geloof spreekt hij zijne biecht, ontvangt de H. Communie en wordt te Oorbeek terechtgesteld.

Den 18e oogst, droeve dag en nog droevigere nacht!... In den namiddag rond 5 uur vertrekt de generale staf uit Kumtich. 't Noodlottige nieuws dat de vijand nabij is, doet als een doodmare zijne ronde. De soldaten vertrekken in allerhaast en nemen met hun oversten de wijk naar Leuven. Vluchtelingen uit Tienen en omstreken hier toegekomen verspreiden overal schrik en angst. Al wat benen heeft laat have en goed in den brand en gaat in vliegenden haast op de vlucht. 't Kanon grommelt in de verte. Achterblijvende soldaten leveren slag met den naderenden vijand op den *grooten steenweg* tussen Tienen en Kumtich, weren hen dapper maar sneuvelen door de grote overmacht. De duisternis valt en 't moorddadig vuur zet zijn werk voort. Akelige nacht! De kelder is onze schuilplaats geworden en 't Rozenkransgebed is onze troost en redding. Er komt een poos stilte. Naar boven gekomen zien we met verbazing en schrik gans de streek in lichtlaaie vlam. Kumtich zelf staat in brand. Een twaalfstal huizen worden de prooi

der vlammen.

19 Oogst. In den vroege morgen rond 4 uur gaan wij, pastoor en onderpastoor, gewapend met het Rode Kruis vlag den vijand tegemoet. De straat is bezaaid met de lijken der doodgeschoten paarden en verminkte lijken van soldaten. Belgische gendarmen vooral hebben hier in de nacht den dood gevonden. Hulde aan die dapperen die op den laatsten ogenblik den vijand in de muil gelopen zijn en gevallen zijn op 't veld van eer! De *grooten baan* ziet zwart van Duitse soldaten. We worden terstond opgeroepen. Er gebeurt ons God dank geen letsel. We krijgen elk een rantsoen soldaten bij ons en moeten also met den revolver achter onze rug het dorp in, op zoek achter Belgische soldaten. Wordt er geschoten zoo zijn wij eerst veroordeeld voor den kogel. Alles wordt doortocht van onder tot boven. Ook de kerk, niets wordt er gevonden en we moeten terug naar 't leger. Wij worden nog eens ondervraagd en worden bij de Belgische gevangenen geplaatst en krijgen vervolgens verlof terug naar de pastorie te keren met bevel aanstonds voor 't eten te zorgen van 30 Duitse soldaten en 90 gevangenen.

Van nu af, dag en nacht trekt 't vijandelijk door ons dorpken en krijgen wij gedurig te slapen en te eten. De E.H. Pastoor wordt bijgeroepen door een Duitse overste 's morgens te 10 uur om de begrafenis te doen van 8 Belgische soldaten en 3 Duitse op ons kerkhof.

Den 20e oogst verblijft er vernacht op de pastorie Mr von Waldteufel. Mr pastoor en burgemeester worden opgesloten op de pastorie een tiental jongelingen worden gebonden en moeten also den nacht doorbrengen opgesloten in een pachthof. Mr von Waldteufel krijgt hier zijne benoeming tot kommandant van Leuven en vertrekt in den vroege morgen. Hier had hij schrik en angst verspreid bij al wie hem most naderen. Te Leuven eilaas! zou hij dood en vernieling brengen. Den 25e oogst bezoek aan Vissenaken waar de geestelijkheid op de vlucht is.

Den 27e oogst staat Leuven in brand.. Aankomst der verjaagde stedelingen. Pijnlijk schouwspel. Verschillende geestelijken kwamen heir een schuilplaats zoeken en ons vertellen van hun lijdensweg.

Den 29e oogst tweede bezoek aan Vissenaken. Drie paters scheutisten van 't missiehuis van Leuven bedienen de parochie.

Den 30e oogst wonen verschillende Duitse soldaten den zondagsdienst in onze kerk bij.

Den 2e september vernachten hier de laatste voorbijtrekkende soldaten. De rust en 't werk komen stilaan terug in ons dorpken.

Den 9e en 10e september moeten de E.H. Pastoor en de Heer Burgemeester als gijzelaars den nacht in de statie gaan doorbrengen.

De 11e september. Tweede komst der Belgische soldaten. Een brug van de ijzeren weg tussen Kuntich en Roosbeek wordt opgeblazen. Kranig gedrag van onze soldaatje die de Duitsers op de vlucht zetten.

Den 20e september. Oprichting van een *steunkomiteit* ten voordele der afgebranden en noodlijdenden.

Den 30e september . Aanslag op den spoorweg van Lovenjoel. Wij worden weder opgeroepen en moeten met de Duitse soldaten alle huizen gaan afzoeken of er geen poeder verborgen is.

den 1e oktober worden wederom E.H. Pastoor en Mr Burgemeester onder sterke geleide naar de statie gebracht. Ze krijgen 24 uren gevangzetting en zetten also de reeks gijzelaars in die van dan af geregeld zullen opgeëist worden.

S. Remy Geest stuurde het volgende verslag aan het bisdom, ondertekend door pastoor Arm. Delforge, onderwijzer Mélotte M en burgemeester Defrenne A. (Wij hebben de oorspronkelijk Franse tekst vertaald)

Geen enkele van onze soldaten of vrijwilligers zijn gesneuveld

Er waren meer mensen in de kerk de eerste weken van de oorlog, vooral in de misvieringen.

Nauwelijks in het dorp op 19 augustus, komt een Duits officier op de pastorie zeggen dat pastoor en burgemeester gijzelaars zijn; om 8 u 's avonds als de majoor en zijn staf op de pastorie zijn worden 3 inwoners binnengebracht: Henri Poleur en zijn 2 zonen, Joseph en Emile, zij waren gaan vluchten omdat men verteld had dat de Duitsers de mannen oppakten; ze werden opgesloten voor de nacht in een remise van de pastorie en 's anderendaags vrijgelaten.

Op de 20^e augustus vertrokken deze troepen uit ons dorp. Maar in de namiddag komen er andere toe; rond 18 uur komt men de pastoor halen en men brengt hem bij Louis Coisman, die zou geschoten hebben en men gaat hem gaan neerschieten en zijn huis afbranden. Maar deze man is gehandicapt en kan niet geschoten hebben en bij hem woont er alleen een jong meisje. Heel deze onfrisse historie eindigt met het dreigement, dat als men nog één salvo hoort, de pastoor en burgemeester neergeschoten zullen worden en heel het dorp platgebrand. Een buurman vertelde naderhand dat het uiteindelijk een Duitse soldaat was geweest, die drie schoten had afgevuurd op de kippen van Coisman!!

Op 5 maart 1917 krijgt de pastoor de vraag om kerk te mogen gebruiken voor de evangelische dienst van de protestantse aalmoezeniers, maar de pastoor weigert.

Voorheen, op 8 jan 1915, krijgt de pastoor van de gemeente een nota waarin staat dat bij een begrafenis of welke ceremonie ook de commandant van het Duitse detachement van Jauche op voorhand moet verwittigd worden; de klokken mogen alleen op zondag en wettelijke feestdagen luiden en alleen voor de misvieringen; na twee maanden hebben we ons daar niet meer aan gestoord, en niemand maalde erom. Vanaf 1917 is het verbod op processies van kracht; alleen de jaarlijkse bedevaart naar de kapel van O.L.V. van Lourdes, met veel volk, ging zoals altijd door, zonder enige toelating te vragen.

9d goddelijke diensten zijn een beetje beter gevolgd in 1915 en 1916, daarna was het terug zoals voor de oorlog; op het *triduum* ter ere van het H. Hart bij de gedurige aanbidding op 18 juni 1918, was er veel volk in de kerk voor de predikaties en de algemene communie: 190 mensen, waar er gewoonlijk maar ongeveer 80 waren.

Ook wij kregen in de 2^e helft van 1918 vluchtelingen uit de Westhoek en het Noorden van Frankrijk in de gemeente.

16 arbeiders en 1 baas die verscheidene arbeiders tewerkstelt (Armand Soille) en die allen in de steengroeven of op het veld aan het werk waren, zijn op het ogenblik van de deportaties naar Duitsland gevoerd: het zijn Soille Armand, Jardin Jules, Poleur Emile en Maurice, Roppe Alfred, Goossens Omer, Nélis Gustave, Dumoulin Joseph, Lion Alphonse, Davids Henri, Lamine Arthur, Evrard Joseph et Victor, Meuron Alphonse, Willemaers Arthur et Victor et Julien

Willemaers Julien overleed op 17.02.1917, te Lettgenbrüm, van uitputting; zijn weergekeerde broer Victor vertelde dat Julien omkwam van honger en koude en dat hij hardnekkig bleef weigeren om te werken voor de Duitsers.

Jardin Jules is op 05 februari 1919 te S. Remy Geest overleden aan een hartkwaal, gevolg van zijn gevangenschap in Duitsland.

Ook wij kregen boeten om te weinig aardappelen geleverd te hebben: 1300 kg te kort en daarvoor 1.931,05 frank betaald op 05.09.1918 te Ottignies aan de politiecommissaris; de totale som aan boeten die betaald werd door particulieren liep op tot 24.855,05 frank!

Hoe ervaart L'Ecluse de eerste oorlog, volgens pastoor A. Poot

De Duitse troepen zijn de 18^e augustus tegen drie uur in de namiddag het dorp binnengetrokken. Nauwelijks aangekomen, losten zij hier en daar schoten onder het mom dat er op hen werd geschoten! De 80-jarige schepen Gauthier en boer Adams zijn een tijdje aangehouden geweest. Een zekere Demuyser, werkmans, werd aangehouden en met de handen op de rug gebonden vastgehouden tot 's anderendaags 6 uur, toen de Duitsers vertrokken. Zij hadden in zijn tuin

een geladen geweer gevonden. Twee koeien werden door de Duitsers meegenomen voor hun ravitaillering. De pastoor noch de burgemeester werden verontrust.

Wij hebben van de vier bezettingsjaren weinig te lijden gehad, waarschijnlijk is dit te danken aan de verre afstand tot de grote centra: 3 mijl tot Leuven en 2 tot Tienen.

Zoals overal hebben wij granen, vee en andere levensmiddelen moeten leveren. Uit schrik hebben onze mensen zich daar vrij goed aan gehouden.

Eén inwoner werd gedeporteerd. Vertrokken op 20 november 1916, was hij reug onder ons op 7 april 1917.

De aftocht van de Duitsers heeft een tiental dagen geduurd en dat hebben we geweten, in die zin dat alles hen van pas kwam om mee te graaien: stukken stof om kleren te maken, dekens, beddenlakens, gevogelte, hespen, ...

Er waren 10 vrijwilligers en 15 opgeroepen militairen (waarvan er 2 gesneuveld zijn)

Emile en Karel Rosier waren allebei vrijwilliger en lieten ons een paar mooie foto's na over hun strijd aan het front

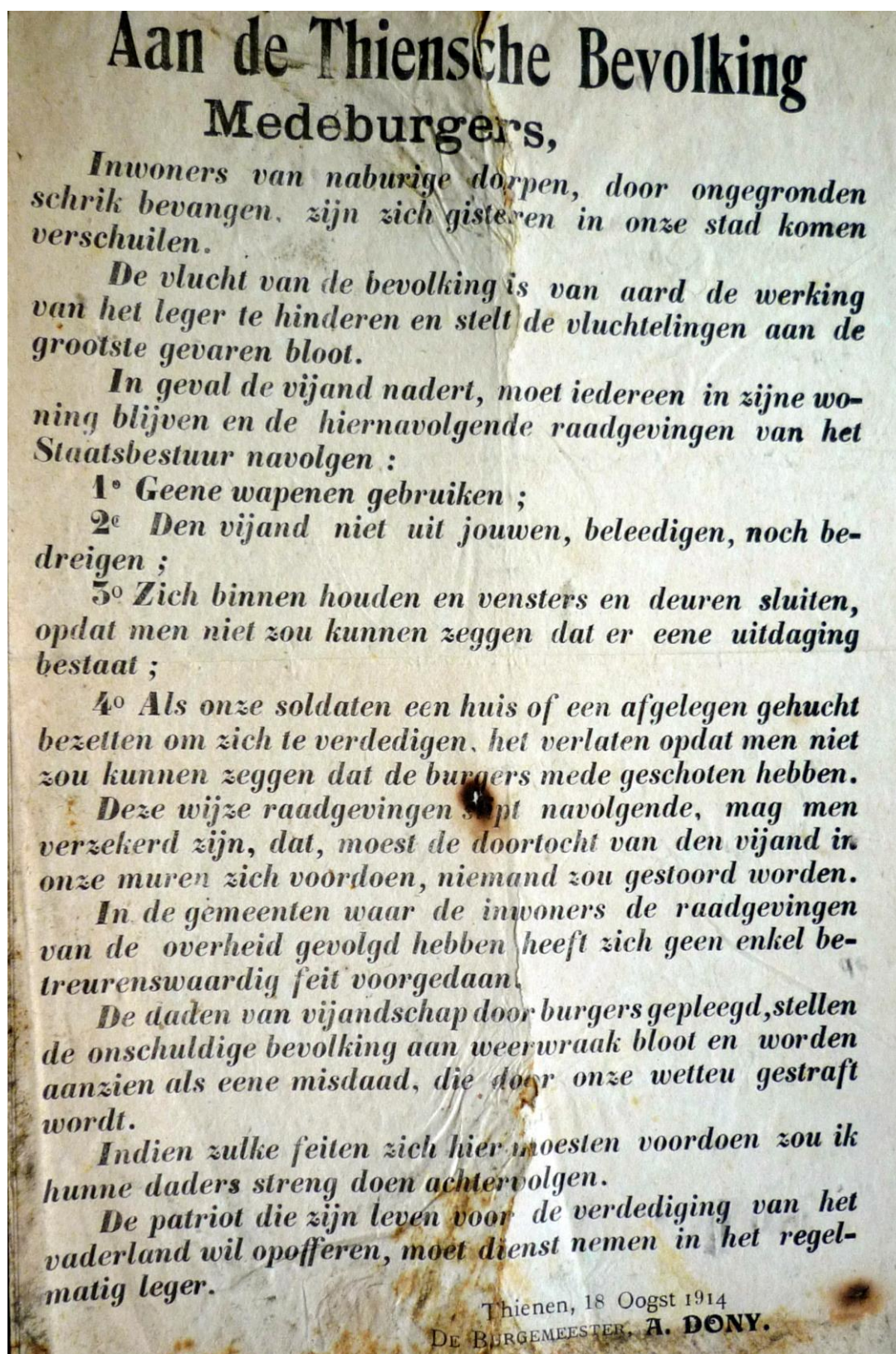

Slepen aan het gedemonteerde kanon, foto genomen op 2 augustus 1916

Karel (Charles Rosier) maakt zijn ochtendtoilet
1916
Sector Lo(-Reninge), West
Vlaanderen

Maar zoals in de 19^e eeuw, was Hoegaarden sterk gericht op Tienen, en de aanplakbrieven van de eerste oorlogsmaand, augustus 1914, lieten ook een sterke indruk na op de Hoegaardiers.

Aangeplakt de dag van de gevechten te Hoegaarden, 18 augustus 1914

AFKONDIGING

Ik trek opnieuw de ernstige aandacht mijner medeburgers op het stipt nakomen der voorschriften bevat in mijne afkondiging van den 18^{en} dezer.

Daarenboven laat de duitsche krijgsoverheid mij weten dat indien een vuurschot gelost wordt onder welk voorwendsel het ook zij, de gansche stad in brand gestoken en met het kanon zal platgeschoten worden, en dat de HH. Alen, schepen; Van Mol, gemeentesecretaris, en Oudens, pastoor der O. L. V. Kerk, die als gijzelaars weerhouden worden, onmiddellijk met den kogel zullen omgebracht worden.

Ik richt dus een nieuwen oproep tot de kalmte, de koelbloedigheid en den goeden zin der bevolking, opdat onze goede stad Thienen gespaard blijve van de gruwelen des oorlogs. 't Is de plicht van eenieder al zijnen invloed te gebruiken opdat de duitsche troepen welke in onze stad verblijven of er voorbijtrekken, goed behandeld worden zooal het welopgebrachte liden betaamt.

Zoodoende, zullen de Thienenaars vele verdiensten hebben.

Thienen, den 26 Augustus 1914.

De Burgemeester,
A. DONY.

Een week later, klonk het zo! Een dag later, de 27^e zal trouwens Leuven in brand staan!

**Lezing door François van der Jeught te Mechelen:
Was Thomas Hazart (†Mechelen, 1610) wel de "Meester met de Davidster"?**

Thomas Hazart (†Mechelen, 1610) wordt in de literatuur over de renaissance-beeldhouwkunst van Mechelen het meest geciteerd en verbonden aan het meesterteken onder de vorm van een zespuntige ster. Ook bij ons in de Sint-Gorgoniuskerk hebben wij een beeld dat aan hem wordt toegeschreven

Momenteel worden minstens vijfendertig werken aan Hazart toegeschreven. In onze stad gaat

het om vier beelden in de collectie van de Stedelijke Musea Mechelen, de beeldengroep van het Hofje van Oliveten aan het einde van het Klapgat, het beeld van de Heilige Catharina in de Sint-Katelijnekerk, dat van O.L.Vrouw-van-Zon in de kerk van Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijle en het beeld Jezus in het graf in de Sint-Romboutskerk.

Maar was Thomas Hazart wel de *Meester met de Davidster*, François van der Jeught, bewijst in deze lezing dat het niet zo is.

Het beeld van O.L.Vrouw-van-Zon in de kerk van O.L.Vrouw-over-de-Dijle, toegeschreven aan Thomas Hazart (foto: F. Van der Jeught, 2013).

François van der Jeught (°1951) is hoofdcommissaris van politie- korpschef van de lokale politie op rust en ere-commandant. Hij is secretaris van de Geschied- en Oudheidkundige Kring

van Mechelen,

Gepubliceerd over Hazart is er in de bijdrage van Jaak Jansen: Status Questionis betreffende de Mechelse schrijnwerker-beeldhouwer Thomas Hazart (+ 1610) of de meester met de Davidster, Bulletin van het KIK nr. 26 (1994/1995), p. 146, onder nr. 14: Hoegaarden, Gemeentehuis - Beeld, *Ecce Homo, gemerkt (mededeling CHr. Ceulemans, 1979)*, Thomas Hazart, 3de derde 16de eeuw, gepolychromeerd hout, h. 58.

Op de p. 146 staat trouwens een foto van het beeld. Het beeld staat op een sokkel met de tekst: "Jezus met een purperen mantel bespot".

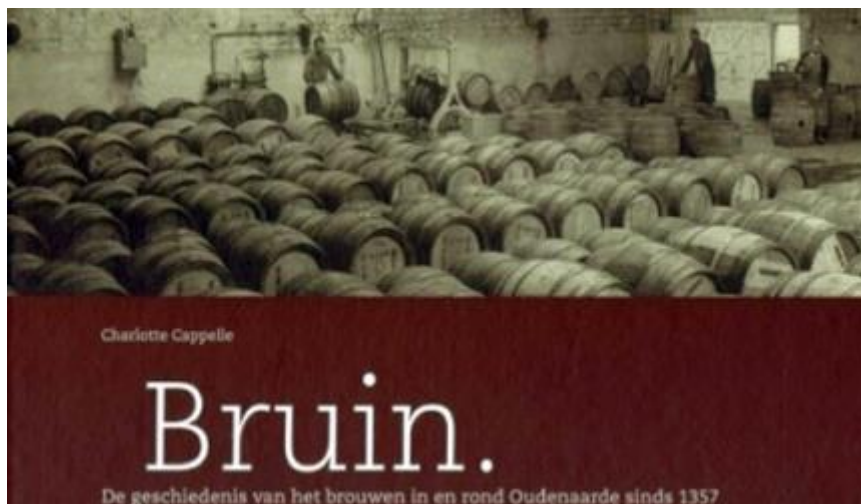
<http://www.mechelenblogt.be/2013/11/thomas-hazart-dilemma> zal onze lezers die internet gebruiken al de gelegenheid geven de uiteenzetting en de conclusies van de heer van der Jeught te lezen en te horen (er is een youtube filmpje bij. Wij komen er volgend nummer op terug.

**Het beeld, zoals het nu is opgesteld
in onze Sint-Gorgoniuskerk, in de schatkamer,**

Bieractualiteit, waarom niet eens aandacht schenken aan ‘bruin’ bier?.

Een geschiedenis van het brouwen in en rond Oudenaarde vers van de pers.³

Oudenaardse bruine bieren zijn bijvoorbeeld Adriaan Brouwer, Felix, Liefmans Gouden Band, Cnudde Bruin en Smisje Bruin. Oudenaarde is ‘Ambassadeur van Vlaanderen Lekker Land 2012-2014’ en heeft in dat kader een biercampagne opgezet. Het gaat er om, het vakmanschap van de brouwers te laten zien en proeven en daarvoor is

oktober een uitgelezen periode, zeker in Oudenaarde, sinds de 12de eeuw een uitgesproken bierstad. Dat heeft te maken met **het zuivere bronwater** dat uit de bodem van de Vlaamse Ardennen wordt gewonnen. Elke zondag start zo’n instructieve kuiertocht, bij het kantoor van de dienst toerisme. Kosten bedragen vijf euro. Op 25 oktober was er in het stadhuis een proeverij plus lezing over de rol van de vrouw in het bierproces.⁴

En op zaterdag 10 december is er van 13u tot 18u

Proeverij van kerst- en champagnebieren

Volgende bieren komen aan bod :

GOLIATH

AREND WINTER (van 't vat)

AVEC LES BON VOEUX

KERSTPATER

GLUHKRIEK LIEFMANS

ENAME 974

SMISJE KERST

SINT BERNARDUS CHRISTMAS (zeer exclusief)

DEUS

MALHEUR BRUT

MALHEUR ROYAL

MALHEUR DARK BRUT

Deze activiteit gaat door in het gemeenschapscentrum *De Woeker*,
Woeker 3, 9700 Oudenaarde

³ Charlotte Cappelle, *Bruin, De geschiedenis van het brouwen in en rond Oudenaarde sinds 1357*, Uitgeverij Beatrijs, 2013, 29.95 euro

⁴ Meer info op www.oudenaardsebiereproevers.be

Als men niet het hele plaatje ziet en dan wijst op onzorgvuldig beoefenen van het ‘historische metier’, dan kan onderstaand artikel daar een geschikt voorbeeld van zijn.

(Maurice Dodion)

Dit is de commentaar over de Hoegaardse festiviteiten van het laatste weekend van september 2013, ons gepresenteerd in, en door een redacteur van, het tweemaandelijks tijdschrift ‘Geschiedenis’

Geschiedenis bekeken door een bierglas

Te veel alcohol vertroebelt de geesten, dat is bekend. Minder bekend is dat te veel witbier van Hoegaarden zorgt voor historische blunders van formaat.

Eerst de feiten. Duizend jaar geleden vochten de graaf van Leuven en de prinsbisschop van Luik nabij Hoegaarden een veldslag uit. Veel is daarvan niet bekend: twee fragmenten uit een *vita* en een *gesta*. Niettemin is dat voldoende voor een bierdorp dat zichzelf respecteert, om de gebeurtenissen te ‘herdenken’ met een kroegtocht en een veredelde Vlaamse kermis. Het campagnebeeld is zo mogelijk van een nog groter clichégehalte: een gewriemel van voetvolk en ridders in vol ornaat met op de achtergrond een imposante burcht.

Dan de kemels. Hebt u ze ook gevonden? Het paard zonder ruiter rechts draagt de Franse lelie. Alsof Robert II, zoon van Hugo Capet, toen spoorsslagen orde op zaken in een buurland kwam stellen. Op de achtergrond torent een majestueuze burcht uit. Helaas huisde de adel van toen in meer bescheiden optrekjes: een simpele donjon, vaak nog van hout. Misschien zou die burcht wel eens het roemruchte Krak des Chevaliers kunnen zijn? En wat is er middeleeuwer dan het opschrift in gotische letters? Helaas, toen was de Karolingische minuskel nog algemeen in zwang. De historische waarheid heeft ook haar rechten, zelfs in het diepst van een glas Hoegaarden.

LM ■

(Geschiedenis, IV (2013), nr. 7, oktober, p. 12)

En dat is onze reactie:

De Hoegaardse brouwers hebben en bleven altijd hun witbier hardnekkig schenken in ondoorschijnende pinten. Tot en met Tomsin, die er in 1957 een punt achter zette.

Pierre Celis, die de productie zal heropstarten in het midden van de jaren 1960, zal samen met de heropstanding van het fameuze Hoegaardse bier, ook de ‘aarden pot’ terug introduceren.

De volksoverlevering wil dat de Hoegaardse brouwers beschaamd waren voor de **troebelheid** van hun product, en dus leverden de plaatselijke brouwers samen met hun witbier ook de *aarden potten*, zoals ze door de Hoegaardiers werden genoemd.

Maar in het geval van dit artikel voelen wij wat plaatsvervangende schaamte. De auteur LM (Luc Minten, redacteur van het tijdschrift) heeft zich

tweemaal laten misleiden. Eerst door het uiterlijke vertoon van het weekend, waar duizenden van genoten hebben, van jong tot oud, en dat alles behalve een degelijke duiding was van de millenniumwissel duizend jaar geleden. En een tweede maal liet hij zich misleiden door dat medium, dat ons ook naar willekeur bespeelt en misleidt wanneer we nalaten, zoals hier is gebeurd, de essentiële basisregels van de historische kritiek toe te passen. Wie klakkeloos slikt wat websites⁵ te bieden hebben, schrijft beter geen kritieken, die erop gebaseerd zijn. In ons tijdschrift hebben wij; ook al kregen we veel te laat kennis van de op til zijnde festiviteiten, buiten ons medeweten beslist, toch geprobeerd om een gefundeerd overzicht te geven van de gebeurtenissen en het tijdsgewricht. Wie werkelijk op de hoogte wil blijven van de plaatselijke geschiedenis en gebruiken, heeft ons tijdschrift dat vanaf het volgende nummer aan zijn vijftigste jaargang begint! Wij hebben zelfs een leerlingenbrochure voor de derde graad van de basisscholen van Hoegaarden samengesteld over die slag en de tijdsomstandigheden.

Inbev, de huidige producent van het Hoegaardse witbier heeft het veilig gespeeld en zijn flesjes met een tekstvignet aangeboden en een gelegenheidspint gepresenteerd met alleen een herdenkingstekst ‘Slag bij Hoegaarden 1013 – 2013

⁵ ik weet hoe die tekening op internet is beginnen circuleren. Het was al een half jaar een soort spelletje, ik weet niet of je het gevolgd hebt : een inwoner had de website Slag bij Hoegaarden gekaapt (om te lachen) en zette er deze tekening bij...vandaar. Historisch niet relevant inderdaad. Met dank aan de Hoegaardse schepen van cultuur.

Oplossingen van de vragen en opdrachten bij de leerlingenbrochure:

De slag van Hoegaarden van woensdag 10 oktober 1013

(Maurice Dodion en Wasily Pedjko)

Als je naar het kaartje kijkt op bladzijde vier ben je vast in staat om de oude weg naar Tienen aan te duiden; waaraan herken je trouwens de nieuwe weg naar Tienen, die in 1771 werd aangelegd? *In tegenstelling tot de oude baan is deze verbinding een rechte baan; dit was trouwens een kenmerk van de regeerperiode van Keizerin Maria Theresia (1740-80) van Oostenrijk: nieuwe steen- en waterwegen werden rechte (en dus snelle) verbindingen tussen de verschillende lokaliteiten.*

Op de toren van onze kerk (p. 9) is in de laatste zin een chronogram verwerkt. Wat is een chronogram en welk jaartal vind je terug in: “**UnDi saXUM**” pos**UIt** hen**ICUs** s**WeertIUs** paro**ChUs**”? (als je weet dat U en V hetzelfde zijn in het Latijn en $W = V+V$). *Een chronogram is een jaartal, door het optellen van Romeinse cijfers bekomen, en dat verwerkt is in een Latijnse tekst (kan eigenlijk in gelijk welke taal)*

Welke was de meest invloedrijke Hoegaardse familie in de 18^e eeuw? (als je weet dat de meier de vertegenwoordiger was van de prinsbisschop, een soort van politiecommissaris; dat de secretaris de voorzitter was van de schepenen die recht spraken en feitelijk bestuurden, omdat ze voor het leve waren benoemd en toen allemaal verwant waren aan de familie Sweerts; het was ook de secretaris die met Luik onderhandelde en het archief van de gemeente bewaarde; de pastoor was broer van de toenmalige secretaris Servaes Sweerts. *De familie Sweerts was zo machtig dat zij het bestuur van de ‘Vrijheid Hoegaarden’ overheerste, de parochiegeestelijkheid leverde, de grote vierkantshoeven bewoonden, ... Hoogtepunt van hun macht komt tot uiting in 1741 wanneer de ‘Confrérie van de V Notabele Geslachten van Hoegaarden’ wordt opgericht om de twee studiebeurzen voor de kleinkinderen van het echtpaar Servaes Sweerts-Catharina Peeters veilig in eigen handen te houden.*

Op pagina 10 staat een lijstje van de Hoegaardse gehuchten.

Welke van deze plaatsen horen nu niet meer bij de gemeente Hoegaarden? *Groot Overlaar, Bost en Ast*

Welke zijn de thans onbewoonde gehuchten van onze gemeente? *Cauwenberg en Schoor,*

Verzamel informatie over de ‘myrica gale’ en over de ‘hop’. Beide planten groeien te Hoegaarden nog in het wild. Probeer ze te vinden. Hop werd vanaf de 16^e eeuw door de Hoegaardiërs in de tuin gezet om dienstig te zijn bij de fabricatie van het bier. In tegenstelling tot de ‘gruit’, wordt hop gebruikt om de houdbaarheid van het bier te garanderen! (p. 12).

Als we spreken van een ‘continentale zomer en winter’ hebben we het over een bepaald klimaattype. Wat betekent dit qua temperatuur en neerslag in de zomer? En in de winter?

Wat is een komeet? Misschien wel de bekendste is de komeet Halley. Verzamel er informatie over en probeer uit te leggen welke gevoelens een komeet losmaakte bij onze mensen van het jaar 1000. (p. 13)

In een continentaal of landklimaat is de invloed van zee heel gering. Het klimaat wordt meestal gekenmerkt door hete zomers en strenge winters, maar er zijn ook continentale gebieden waar de winters minder streng zijn. De meeste neerslag valt in de zomer en de dagelijkse en jaarlijkse gang in de temperatuur (verschil tussen hoogste en laagste) is vrij groot

Als je ouders nu neef en nicht zijn, betekent dit dat twee van je grootouders broer en zus zijn, of broers, of zussen. En in de plaats van vier verschillende paren overgrootouders, heb je er dan maar drie, dus 6 verschillende overgrootouders in de plaats van 8

Omdat we beginnen rekenen vanaf het jaar 1, dat volgt op het jaar 1 voor Christus en een eeuw 100 jaren telt; de eerste eeuw begint met het jaar één en eindigt bijgevolg met het jaar 100. Het eerste jaar van de 20ste eeuw was het jaar 1901 en het laatste jaar van de 20ste eeuw was het jaar 2000. Toen in de 6e eeuw onze tijdrekening werd gemaakt, die naderhand algemeen aanvaard werd, kenden we het cijfer nul nog niet (de Arabische cijfers zijn pas doorgedrongen met de verspreiding van de islam, na de 7^e eeuw)

Inhoud van Familieschoon nr. 46 (NR), 54ste jaargang, 4/2013

Art 171 (vervolg art. 166)	Dokter Justin Van Nerum (1816-1876) x Albertine Pruvost (1823-1889)(V/17) (M. Dodion, W. Pedjko en Werner Peen)
Art 172	Notices de famille sur la branche de/Notas over de familietak Francis Van Nerum x Catherine Aerts 1815 – 1874 (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
Art. 173	De Hoegaardse vrijwilligers in de eerste wereldoorlog (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
Art. 174	Drie broers, één familie in de eerste wereldoorlog: De gebroeders Vanhelmont Natalis, Florimond en Herman (Maurice Dodion en Wasily Pedjko)
Art. 175	De foto's van de Regentiedag 2013

Yvette Kleynen (voorzitter), Rik Cipers (ondervoorzitter)
Etienne Grooten (secretaris), Elise De Dobbeleer, Diane Nitelet, Bart Hendrix, Arthur Van Nerum, Caroline Geens, Wasily Pedjiko, Bouthé Irène, Saelmaekers Erik, Maurice Dodion,

- Alpaidis (verschijnt 4 x per jaar) en kost 12.5
- Familieschoon, tijdschrift van de Confrérie van de V Geslachten (verschijnt 4 x per jaar) en kost 12.5 €

Ons rekeningnummer : 310-0370021-52

Inlichtingen: Etienne Grooten, Residentie Beatrijs 169 te 3300 Tienen 016/81 72 35
e-mail: dodionm@hotmail.com